

Аттар тәжірибиси –
яшларга сақ

Яшларға он баш насиҳат

Саңа

наят бәхиш күлгән ата-ананы вә һәр дайим саңа ярдәм берип, наятын нимайә күлгүчи заттарни һәрмәткүл, улардиниззәт-ик-раминни айма.

Ака-ука, һәде-сицил, коми-кериндаш, яру-бу-радәрлириң билән мүәббәт вә садақәт жипи билән бағлан.

Өз вәтиинин һәкүкүй пәрзәнди бол, Вәтән вә хәлиқкә хизмет қил вә мәнпийәт йәткүз.

Мәнасиз йоллардин, нарақ-шарап вә чекимлик билән өз абрайинни тәкүдиган ишлардин жирақ бол.

Яшлигүйни, ниссиятиң вә сап паклигинни, номус вә етеваринни нимайә күл.

Сәйүшний бил, мүәббәт вә сағлам әқил өзәңгә өмүр йолдышы таллашта йолбашчи болсун.

Өйләнмәкчи болсан, садақәтлик, алийжанап, сағлам, умумән маддий вә мәнливий жәһәттін гәзәл хисләтләргө егә болған қызни талла.

Күчүнин барыда бир айлө күруш тоғрилик ойлан. Бу сенин инсаний вә ижитмай вәзіпәндүр.

Пүтүнаилинин маддий вә мәнливий еттияжлирини тәминләшкә интил, ғәйрәт күл.

Жамаәт еттияжини етәйдиган пәрзәнтләрни йетиштур. Пәрзәнтлирни өзәңчүнәмәс, бәлки Вәтән, хәлиқ учун, инсанийәт учун хизмет қилидиган балилардин күл күл тәрбийиле.

Огуллириңи сәвир-тақәтлик, пәзиләтлик вә шижаәтлик күл күл тәрбийиле, қызыларни өзәңгә өмүр йолдиши күл таллап алган аялинга охшаш гәзәл хисләтлик күл тәрбийиле.

Айләң наятын гәзәл сүрәт, кәби давамлаштур. Айләнниң көзгө йекимлик, меңри-шәпкәтлик болушына күчүнни сәрип күл.

Өйүнниң ишиги сәмимий достлириң учун дайим очук болсун.

Һәр дайим шәпкәтлик бол, бешига күн чүшкөн вә палакәткә йолукканларга тәсәлла бәр, мүшкүлликтүн күтулушка уларға ярдәм бәр.

Бош вакытлириңиң бир қисмины әдәп - әхлаққа қарши болмайдын оюн-күлкүләргө сәрип күл.

Аялларда аләм әкси бар...

Саңа мүтөхессислириңиң тәткікатлирига аласалансақ, аялларни симасидиң, йөни жүрүш-туруш, иш-һөрикет, муаммалиридин шу деләтниң өйни құндықи һалитини биливалғи болыдекон.

Әгер аяллар пахма баш, жалдур-жалдур кийингөн болса, шу деләтниң паракәндичилкте турғанлыгини ипадыләп бериду.

Әгер аяллар көйши-сапага берилип, исрапхорлук күлип, өмгөктин күчесе, шу деләтте улугвар ишшаниң камчилекенегиңиң күнелігін, маарип саңасыда енші барлығын, айлө мөслисиңиң интегралын енші күнелігін көрситпін бериду.

Әгер аяллар тиришчан, актив, пакиз вә очук-йорук болса, шу жемійәтниң сағдам, ишләп-чикириш күчлирниң риважлиниватқанлығын намайн күлиду.

Әгер аяллар шөнәннійликка берилип, аялларға хас өдәп-әхлакқа ет болмыса, шу жемійәтниң чириклөшкенлигінин, кишиләрниң нағавай-новасқа берилип, жиһай күлинишарниң көпгөйәнлигінин, кейинниң өвлатларниң зиянкөшшлигінин, деләтниң негизидин төвріппатқанлығын көрситиду.

Әгер жемійәт панішо аялларни чокләп, наратларға һиседашлиқ күлса, шу жемійәт паклиниду. Паклик арқылы

сагламликиңиң сақлап калғыни, сагламлиқ арқылы, байлық яраткыни болиду.

Әгер жемійәтнамартларға һиседашлиқ күлмай, панішо ханим-қызларни болишина койивется, улар бир-бираңын дорап, ишпеп-номусини сетиш йоли билен «байлық яриши»-ка ураниду. У ғағда жемійәт ипласлишиң өрлөр чүшкүлилкөң ғылзиниу. Бунин билен айле вейран болиду.

Әгер аяллар мал-дүнияға берилип көтө, өрлөр пулниң көйингө күріп, хиянет вә жинаjet килишка ураниду. Эрлөрниң пули копинче аялларға сериглениң. Әгер аяллар шүкүр-канаң күлса, өрлөр пул тепши үчүн тұрлук васитилерни ишлітпі жүрмәйдү. Деләтниң аяллардың диянотлик һөм канаєтчан болса, өрлируму өхлаклық болиду.

Мәлүм мәнидин ейтканды, аялларниң кандак болиши шу деләтниң кандак болишини болғұләйдү. Әгер аяллар өжнебіләрғө чокунуп, өз миләт, Вәтиининиң унтуган болса, шу деләтте ишәнч камчил болғанлығын ипадыләйдү.

Кәдиминизин байқап бесин, аяллар! Чүнки силәрдә аләм әкси бар.

Гөзәл болай десиңиз...

Дүнияды гөзәллікни яхши көрмөйдиган аял болмыса көрек. Чырайлық болғын көксө, төвәндикі илләтлердин сақлинин.

Кийиниши: рәтсиз күйиниши, искетиниң түзөл жүрмөслик, кийиминиң ронги, фасони, рәхтиниң озиниң рәнги, кәдил-камити, йеши билән маслаштурмай, каргуларчө мода көплишіп, йиши чуғы аяллар келенсиз кийимләрни күйивелип, пакар, дикмақ көрүнүш, семис аяллар тогра сизиклик, чон чакмаклик кийимләрни күйивелип техникумның көрүнүш, орук күзлар бәдәнниң коруптуридиган кара ронлик кийимләрни күйип техникум орук көрүнүш, ухлаш кийими билән кочига чиқыш, пүтига келәнсиз аяқларни күйиш.

Кияпәт: озиниң көкәрек, бәл, биләк, пүтириниң гөзәллігінгө әһмійәт бермөслик. Йол жүрүштә, олтрып-копушта, йетишта назакәтлик болмай, копал һәркәтләрниң күлиш, башқыларниң алдуда бүрнини кочиляш, өснөш, айниниң утилаш, айниниң пүтиниң үчиге сепивелиш.

Соз-әнәрекәт: копал, әспане, күшіләрниң, гурурға тегишиләр сөзлөрни күлиш, көстөн өркіләп сөзләш, ағын шыныклик күлиш, башқыларға гәп бермөслик.

Пәдәз: болушына пәдәз күлиш. Әслицини яришимлик кешини териветип, үстүгө бөк томяки бөкмүиңчиқ кашшыл.

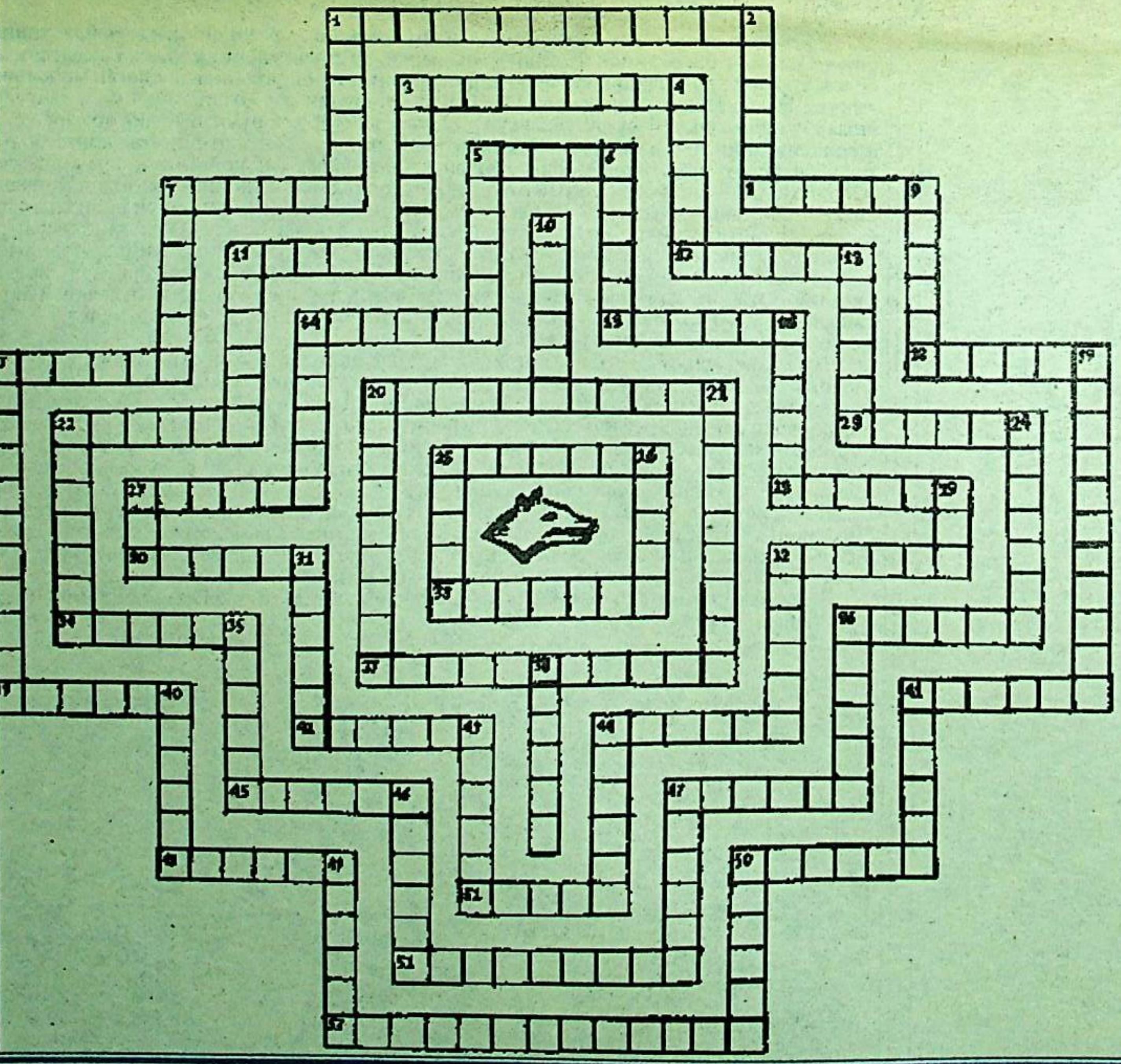
сүрүвелиш, әнликиң кениң сүрүп, калпукни һәддидин зиядә кизартивелиш, ақартилған Ыз мәйн-упиларни һәддидин зиядә сүрүш.

Мұнасивәт: кейната, кейнанилирини, ериниң түкканирини һәрмәтләш, өзиниң ата-ана, кериндаш-лирини һәрмәтләш, ерини колидин иш кәлмәйдү, дәп айнапшыла берилip, өзи айниниң ишилдерин камлаштуруп кила мааслик, дайым өр кишиләр билән копал, сәт чакқаларниң күлиш жүрүш, ериниң камчилик-хаталиктериңиң сәвирчан болмаслик, ериниң хизметтін кила мааслик, немігө еттияжлик күнелігінің неч качан хиляникум көлтүрүп койма мааслик.

Әхлак: озиниң чырайлық өзүннен күнделікке көзүн күнделікке, башқыларниң маҳтап-учиришларни тама күлиш, сәттүштән, кәмтәр, сәмимий болмаслик, өз иззәт-һәрмитиниң сақлымаслик, әркә найнаклик күлиш, сақта муаммилә болуш, тәңқит андашни яктурмаслик, әр-аяллар мұнасивитде шалаклик күлиш, өзиниң билим-сөйиғесі, дүни кариши наһайтиң чеклик-екәнлигінің алмаслықтар гөзәл ханим-қызларның сәттәштурилігі.

Шунин үчүн һәр жәһәттін гөзәл болушни халисинаиз, жукуридики ханим-қызларни сәт көрситидиган илләтлердин сак болун.

Кроссворд на тему «Туркания»

По горизонтали:

1. Водохранилище в Марийской области Туркменистана. 3. Северная часть СУАР. Город в Туве. 7. Город в Хакасии. 8. Река в Туве, впадающая в озеро Убсу-нур в МНР. 11. Город на юге Якутии. 12. Древний город-оазис в СУАР, на реке того же наименования. 14. Город в Турции у берегов Черного Моря. 15. Река в Якутии, левый приток Лены. 17. Река в Якутии впадающая в море Лаптевых. 18. Самоназвание города, на крайнем юге Узбекистана. 20. Город на северо-западе СУАР. 22. Столица Хакасии. 23. Правый приток реки Сим в Башкортостане. 25. Столица Узбекистана. 27. Город в Ошской области Киргизстана. 28. Столица Казахстана. 30. Город в Нарынской области Киргизстана. 32. Горы в Турции на границе с Арменией. 33. Город на западе Турции. 34. Город в Узбекистане. 36. Город на северо-западе Республики Алтай. 37. Город в Ферганской долине Узбекистана. 39. Город в Чувашии. 41. Город в Якутии, на реке Лена. 42. Город в Костанайской области Казахстана. 44. Столица СУАР. 45. Город в Узбекистане на берегу Большого Ферганского канала. 47. Озеро на северо-западе СУАР. 48. Плато в Казахстане и Каракалпакии. 50. Древний город-оазис на юго-востоке пустыни Такла-Макан в СУАР. 51. Река на западе Казахстана, большая и малая. 52. Город в Узбекистане. 53. Город в восточном Казахстане на реке Иртыш.

По вертикали:

1. Правый приток реки Абакан в Хакасии. 2. Город в Ашгабадской области Туркменистана. 3. Город в Узбекистане. 4. Самая обширная Тюркоязычная республика. 5. Древнейший город-оазис в СУАР, близ которого расположено великолепные монументальные сооружения древних уйгуров. 6. Город в Ошской области Киргизстана. 7. Город в Алматинской области Казахстана. 9. Река в СУАР к северу от пустыни Такла-Макан. 10. Самоназвание реки на западе СУАР, протекающей по территории Киргизстана. 11. Река в Туркменистане на границе с Ираном. 13. Город на западе Туркменистана. 14. Город на западе СУАР, близ Казахстана. 16. Столица Турции. 17. Город в южной части Азербайджана близ Каспийского моря. 19. Река на юге Узбекистана. 20. Река на западе Азербайджана, южный приток Куры. 21. Автономная республика в составе Азербайджана. 22. Столица Туркменистана. 24. Город — курорт на берегу Средиземного моря в Турции. 25. Самая большая река в СУАР, впадающая в «кочующее» озеро Лебнор. 26. Город в Башкортостане. 27. Город на крайнем востоке Узбекистана. 29. Река на северо-западе Казахстана. 31. Город в Азербайджане. 32. Город в Киргизстане на реке того же названия. 35. Древний город на западе СУАР, некогда бывший столицей «Восточно-туркестанской Исламской Республики». 36. Река в Туве, приток Енисея. 38. Столица Татарстана. 40. Город в Азербайджане на реке Тертер. 41. Уезд в СУАР, в котором наименьшее количество осадков в сравнении со всеми регионами КНР. 43. Город на реке Или в СУАР. 44. Самоназвание города на востоке Чувашии. 46. Город в Самаркандской области Узбекистана. 47. Город в Якутии. 49. Город на юге Турции, близ Мерсинского залива. 50. Город в Узбекистане на реке того же названия.

Составил Ушурев Мехраб Мухамед-оглы
11^к класс средняя школа №34, села Туздыбастау.